

ENTORN DEL VALOR AUXILIAR DEL VERB CASTELLÀ *IR* AMB EL PARTICIPI

I

La qüestió del valor auxiliar que poden presentar alguns verbs en les diferents llengües romàniques, al costat dels que tenen aquest caràcter d'una manera absoluta i reconeguda com *habere* i *esse*, és extraordinàriament delicada.

El valor auxiliar admet, certament, graus, des dels casos d'una gramaticalització completa, com la del verb *haber*, fins a aquells en què un valor concret és més o menys perceptible al costat d'una funció auxiliar, ja que per mitjà d'ells s'expressen modalitats aspectuals, temporals, modals o de veu i també d'ordre afectiu.

La llengua castellana ofereix, en aquest aspecte, una riquesa extraordinària. El verb que hem escollit pertany, naturalment, al grup dels de moviment, junt amb *andar* y *venir* entre els més importants. No pretenem de fer ací un estudi exhaustiu dels diferents matisos que amb caràcter d'auxiliar pot prendre *ir*+participi, la qual cosa seria impròpia d'aquesta nota breu. Ens referirem, només, als usos més importants i d'un caràcter més pròpiament perifràstic.

Abans, però, convé subratllar la circumstància d'unir-se el nostre verb a les tres formes nominals — participi, gerundi i infinitiu — per a la formació de perífrasis verbals. Un verb com *estar*, la importància del qual com a auxiliar no cal posar de relleu, té un ús molt freqüent amb les dues primeres, però la seva unió a l'infinitiu és d'una extensió molt limitada. *Ir*, en canvi, ofereix la particularitat d'ajuntar-se a totes tres en un grau similar d'importància.

El verb *ir*, ultra ésser un verb de moviment, és intransitiu i pot presentar-se sota un aspecte imperfectiu. Això fa que el seu ús com a auxiliar ofereixi punts d'analogia amb *andar* i *venir* i, sense idea de moviment, amb *estar*, entre els més importants. En aquest ús, i junt al participi, expressa una idea de moviment amb un matís de direcció o continuïtat, o bé expressa la dita idea d'una manera general i abstracta. *Andar*, en

canvi, té sovint un caràcter de reiteració i manca de continuïtat inconfusibles, a més d'un matís pintoresc o afectiu, i *venir* rarament s'aparta del sentit de direcció vers al punt local o temporal en què ens trobem. Si la idea de moviment no és actual i molt poc definida, pot acostar-se més al valor de *estar*, tal com veurem més endavant.

La idea de moviment expressada per les perífrasis que formen els tres verbs esmentats — *ir*, *andar* i *venir* — té un punt de partida comú, malgrat els diferents matisos: el moviment en l'espai, sobretot en el sentit de canvi de lloc. La qual cosa ens fa pensar en *estar*, car també aquest verb es fa auxiliar a partir d'una idea de lloc, si bé en aquest cas amb caràcter de repòs.

Els sentits fonamentals sobre què es basa l'ús perifràstic de *ir* amb participi són, a més de l'originari que hem indicat abans, el de moviment solament en el temps i, finalment, el que podríem anomenar moviment subjectiu, tots els quals estan relacionats amb accepcions fonamentals del nostre verb en el seu ús no perifràstic i independent.

El tipus de perífrasi que anem a estudiar està íntimament relacionat, com s'esdevé en altres auxiliars, amb la unió amb adjectius i locucions equivalents, si tenim en compte la possibilitat o, més ben dit, la freqüència d'un aspecte imperfectiu del participi.

L'única investigació feta que afecta directament aquests problemes és la de Matthies,¹ d'un caràcter bastant desigual, puix que al costat d'encerts importants, com la consideració de l'aspecte perfectiu i imperfectiu del participi, hi ha una contraposició entre l'ús del verb *estar* i el dels de moviment, basada en aquest aspecte, injustificada en bona part. Per altra banda, si bé remarca la importància del que podríem anomenar aspecte duratiu del subjecte, interpreta erròniament alguns exemples, en els quals, com veurem més endavant, no és el valor duratiu del concepte expressat pel subjecte la causa d'emprar-se un verb de moviment, sinó la idea de moviment considerat en l'espai, ço és, en la seva dimensió originària i pròpia. Finalment, manca a l'obra de Matthies una adequada relació amb els verbs de moviment transitius — *llevar*, *traer* — i entre participi, adjectiu i locucions equivalents. Malgrat aquests defectes, la investigació de l'illustre romanista alemany és meritòria en molts aspectes, entre els quals el d'haver posat de relleu la importància de l'ús dels verbs de moviment com a auxiliars en espanyol. A. Alonso, en un important treball,²

1. *Die aus den intransitiven Verben der Bewegung und dem Partizip des Perfekts gebildeten Umschreibungen im Spanischen* von WERNER MATTHIES (Jena-Leipzig 1933; *BBRPh*, III, 3). Crítica a *RFE*, XX (1933), 406.

2. *Sobre métodos: construcciones con verbos de movimiento en español*, *RFH*, I (1939), 105-138, inclòs després en el recull *Estudios Lingüísticos* (Madrid 1951; *BRH*).

remarca alguns dels errors esmentats en l'obra de Matthies i dóna excel·lents orientacions per a l'estudi d'aquests verbs.

II

Examinant els diferents usos de *ir* amb participi, hom pot remarcar el que segueix:

a) La idea de moviment es presenta en tres aspectes: en l'espai, en el temps i en el que podríem anomenar moviment subjectiu.

El primer comprèn des dels casos de moviment real i actual — sense veritable valor auxiliar, per tant — fins a aquells en què és suficient la consideració del subjecte en la seva possibilitat de moure's per ell mateix o el d'ésser mogut. No és oportú de fer ara un estudi minuciós i detallat de les menes d'objectes que admeten aquesta consideració; remarcuem, només, que poden incloure-s'hi des de les *persones* i *animals*, fins a coses que habitualment estan en situació de repòs, com *mobles*, etc., i àdhuc *idees* i *pensaments*, considerats en llur capacitat d'ésser comunicats. No cal assenyalar l'ús freqüent del nostre verb amb documents o objectes destinats a ésser traslladats, com *paquets*, etc.

La segona modalitat es presenta quan es concep el subjecte en el seu moviment o canvi a través del temps, per tant, amb un sentit figurat molt clar en relació amb l'anterior, o bé quan el concepte del mateix subjecte implica ja aquesta idea de temps: per exemple, la *vida* o *salut*. És en aquest sentit que s'ha parlat d'un aspecte del subjecte, la qual cosa, ben entesa, representa una consideració eficaç per a la investigació. Aquesta modalitat temporal és la que trobem, segons s'ha dit abans, en la perífrasi durativa amb gerundi i, fins a cert punt, en la d'infinitiu

La tercera, més discutible, està molt fortament relacionada amb l'anterior i es justifica quan, d'acord amb el que deixa entreveure la denominació, no s'alludeix a cap mena de moviment objectiu, sinó que la idea dinàmica està en la manera d'ésser considerat l'objecte: *una llista de noms*, per exemple. Aquesta mateixa tercera modalitat és la que pot explicar-nos certs usos aparentment contradictoris del verb *andar*; per exemple: *por ahí andan colocados...*

b) El participi expressa un estat que, d'una manera paral·lela al que s'esdevé en el verb *estar*, pot tenir un caràcter ocasional o final, sense que això vulgui dir que ambdues idees han de manifestar-se amb absoluta claredat. En el primer cas anomenarem el participi, imperfectiu; en el segon, perfectiu. L'ús amb adjectius i locucions equivalents — semblantment també a *estar* i a altres auxiliars menys importants del mateix ca-

ràcter — té molts punts d'afinitat amb el del participi, si tenim en compte la possibilitat o, més ben dit, la freqüència d'un aspecte imperfectiu d'aquest darrer.

La combinació dels dos factors que acabem de posar de relleu — modalitat en què és entesa la idea de moviment i el que pot anomenar-se aspecte del participi — dona lloc, junt amb altres circumstàncies secundàries, als tipus fonamentals que pot presentar la perífrasi.

III

Si examinem la idea de moviment en l'espai, en relació amb el valor del verb i participi emprats, ens trobarem amb el que segueix :

a) El primer grau vers una funció auxiliar i el més allunyat d'aquesta serà una situació de moviment actual, sobretot si és amb idea de direcció.

L'atenció a l'estat que s'anuncia pot ésser preferent, i llavors estem prop del cas següent, en què l'ús del verb *ir* es justifica, només, per la possibilitat d'una consideració dinàmica del subjecte.

Deixem de banda, ací, distincions innecessàries a l'objecte d'aquesta nota breu, posem per exemple :³

«Es que ya vamos cansados» (CRUZ, 18).

3. Per a les cites que donem a continuació fem ús de les següents abreviatures (quan les traiem de l'obra ja esmentada de Matthies, ho fem constar) :

«Actas» = «Actas de la primera Reunión de Toponimia Pirenaica» (Zaragoza 1949).

ALFONSO X = ALFONSO EL SABIO, Prólogo, selección y glosario de ANTONIO G. SOLALINDE, I (Madrid 1922; «Colección Granada»).

AZORÍN = AZORÍN, *Lecturas Españolas* (Buenos Aires 1947: «Col. Austral», XXXVI).

CRUZ = RAMÓN DE LA CRUZ, *Sainetes*, I (Madrid 1915; *NBAE*, XXIII).

FEIJOO = B. JERÓNIMO FEIJOO, *Teatro Crítico Universal* (Madrid 1923; *CC*, XLVIII).

LINARES RIVAS = MANUEL LINARES RIVAS, *Mal año de lobos* (Madrid 1927; «La Farsa», VII).

MARIAS = JULIÁN MARIAS, *Historia de la Filosofía* (Madrid 1941).

MARQUINA = G. DÍAZ-PLAJA, *Antología temática de la literatura española. Siglos XVII-XX* (Valladolid 1940).

MZ. PIDAL = RAMÓN MENÉNDEZ PIDAL, *La lengua de Cristóbal Colón*.

ORTEGA = JOSÉ ORTEGA Y GASSET, *El Espectador*, VII (Madrid 1929).

ORTEGA Y GASSET = JOSÉ ORTEGA Y GASSET, *Personas, obras y cosas* (Madrid 1916).

SEIFERT = EVA SEIFERT, «Haber» y «tener» como expresiones de la posesión en español, *RFE*, XVII (1930).

TOVAR = ANTONIO TOVAR, *Gramática Histórica Latina. Sintaxis* (Madrid 1946).

b) Si el verb no alludeix a una situació de moviment actual, la importància de l'expressió de l'estat s'accentua i arriba a posar-se en un primer pla de la nostra atenció. Cal aclarir que, ací sobretot, entenem la idea de moviment en sentit local, ço és, en la possibilitat d'un canvi de lloc. Hom pot distingir l'ús amb verbs imperfectius o perfectius. En el primer cas estem prop d'un valor passiu. Els verbs aptes per a ésser usats amb *ir* són els mateixos, en general, que poden emprar-se amb *estar*. Per tant, es presenta, llavors, a la nostra percepció un estat i l'acció durativa que n'és la causa. (Aquesta distinció, igual que altres que seguiran, són aplicables, naturalment, al grup anterior, però ens ha semblat poc adequat de referir-nos-hi, donat el caràcter no pròpiament perifràstic de l'expressió.)

Tanmateix el propòsit que ens guia en aquestes ratlles és referir-nos, sobretot, a la natura de certs girs perfectius, que donen al verb *ir* un valor molt semblant al de *estar*. En aquests casos, no cal dir-ho, el verb en participi ha d'ésser perfectiu.

Deixant, també ací, altres possibles distincions, en fixarem en les següents circumstàncies:

El participi pot ésser imperfectiu, ço és, presentar una situació que, si bé objectivament és el resultat d'un procés anterior — llevat d'algun cas particular a què també ens referirem —, pot ésser considerada com a ocasional, semblantment a la manera en què un adjectiu o locució equivalent pot usar-se per a expressar un estat de coses del mateix caràcter.

«Sabrés que el otro día iba embozado» (CRUZ, 24).

Amb participi perfectiu, ço és, el que té veritable força verbal i presenta l'estat, precisament com a conseqüència de l'acció anterior. En aquests casos és més fàcil de trobar exemples amb subjecte de cosa:

«va apedreado y aliñado este conjunto con tocino, jamón, tomates, coles y azafrán» (AZORÍN, 100).

«Tal vez en el dicho vulgar vaya incluida una profunda sospecha teológica» (ORTEGA Y GASSET, 62).

La idea de direcció, tan important en la significació concreta del verb, pot subsistir amb verbs com *dirigir*, *destinar*, etc., malgrat la importància preponderant de l'expressió de l'estat.

«Y Dumas, en estas cartas, que van dirigidas a una dama francesa, comenta así:» (AZORÍN, 101).

En aquests casos, el complement pot sentir-se més aviat en relació al verb en participi i el paper de *ir* s'acosta, llavors, al de *estar* quan aquest expressa l'interès actual de l'acció perfeta.

La força verbal del participi, finalment, sense sortir de la idea bàsica de moviment local, pot accentuar-se de manera excepcional, quan al costat del caràcter inequívocament perfectiu del participi, la idea de moviment, a més de no ésser necessàriament actual, és molt poc definida. Encara més, si alguna determinació local o de temps precisen el moment o lloc en què es realitza l'acció :

«Dicho está. | Sólo una mujer como ésta | me falta para mi apuesta. | Ved, pues, que apostada va» (ZORRILLA, citat per MATTHIES, 35).

«Van fechadas esas poesías en Burgos» (AZORÍN, 95).

Si substituïm, en ambdós casos, *ir* per *estar*, la idea expressada serà, essencialment, la mateixa. L'ús del verb de moviment afegeix, amb tot, fins en casos com els esmentats, una particular representació imaginativa. No es tracta, doncs, d'un valor perfectiu tan pur com el propi de *estar*, però no se n'allunyen gaire els usos que representen els dos darrers exemples. La raó que dóna Matthies en el primer per l'ús de *ir* en comptes de *estar* no és convincent: l'ús del primer no és degut al fet que «die Wette ist schon lange abgeschlossen».

Un aspecte imperfectiu o perfectiu és possible tant amb *estar* com amb verbs de moviment en general. En aquests darrers, especialment en *andar*, no s'arriba tan fàcilment a un valor plenament perfectiu, degut a la persistència, en aquests verbs, d'una resta de llur sentit concret primitiu accentuadament duratiu. Un valor imperfectiu, a la inversa, és afavorit, naturalment, per aquesta circumstància. *Estar*, però, no ha de subjectar-se a les circumstàncies que reclama Matthies per tal que el sentit del participi sigui clarament imperfectiu. És indispensable, no obstant, que la situació designada sigui susceptible d'una consideració dinàmica, pel sentit del mateix participi o pel sentit general de la frase. Hom pot afirmar, doncs, que tant l'ús del verb *ir* com el de *andar* no estan determinats per l'aspecte del participi: ambdós donen a l'expressió un caire més viu, plàstic o pintoresc del que podria donar-li *estar*, més descolorit i abstracte.

El participi d'un verb imperfectiu o perfectiu, en aquest darrer cas sense força verbal, pot designar, igual que un adjectiu o locució equivalent, una situació permanent o habitual:

«El fueguino va desnudo a pesar del frío» (ORTEGA, 88).

IV

Un valor auxiliar més clar s'aconsegueix quan la idea de moviment té un sentit només temporal i, per tant, menys concret que el que hem estudiat anteriorment.

Primerament, un subjecte de la mateixa mena dels que vèiem en el grup anterior i, per tant, sense que el seu concepte exigeixi un determinat procés en el temps — com *discurs* o *salut*, per exemple — pot ésser considerat en relació amb una idea de moviment no local o en l'espai, sinó només a través del temps. Tanmateix, el caràcter d'ésser capaç de moviment en l'espai propi d'aquest — generalment es tracta de persones — fa que els límits entre ambdues modalitats no sempre siguin clars:

«Etchegoyen va descaminado cuando afirma que» (Mz. PIDAL, 161).

I, en segon lloc, el subjecte pot implicar idea de duració en el seu mateix concepte i, per tant, s'ofereix amb una clara idea de procés. S'ha parlat, en aquest sentit, d'un aspecte duratiu en el substantiu. Deixant de banda l'encert o l'error d'emprar el mot aspecte davant el fet que estudiem, és evident l'existència d'aquesta modalitat en el substantiu i la seva relació amb l'aspecte verbal. Matthies destaca, amb raó, la importància d'aquest tipus de substantiu en relació amb els verbs de moviment, si bé interpreta alguns exemples equivocadament, segons s'ha dit abans, atribuint l'ús dels verbs de moviment a la qualitat del subjecte quan és una situació dinàmica de base local la que havia de tenir-se en compte. Heus ací alguns exemples quant al verb *ir*:

«La libranza irá en el mismo librito firmada, que en viéndola mi sobrina no pondrá dificultad en cumplilla» (*Quijote*, citat per MATTHIES, 53).

«Como que más que a Doña Tula iba dirigida [la carta] al enano sinóptico» (VALDÉS, citat per MATTHIES, 51).

«y se apresuró a llevarla [la carta] a la persona a quien iba dirigida» (VALERA, citat per MATTHIES, 51).

Semblantment Matthies cau en el mateix error, assenyalat per A. Alonso en el seu assaig esmentat,⁴ en estudiar casos amb *andar* com el següent, que cal interpretar d'acord amb Cuervo, o sigui, partint també del moviment local i, naturalment, segons el matís especial propi d'aquest verb:

4. *Estudios Lingüísticos*, 242.

«... y así temo que en aquella historia que dicen que anda impresa de mis hazañas...» (*Quijote*, citat per MATTHIES, 47).

També l'ús de *estar*, pel mateix fet d'ésser un verb duratiu, suposa, en l'expressió d'un estat, una duració, però sense la característica idea de progressió que hi aporta *ir*.

El sentit de moviment solament en el temps, a causa de la natura del subjecte o, si ens és permès de dir-ho així, del seu aspecte duratiu, és indubtable, en canvi, en els casos següents, en els quals no és possible de pensar en la modalitat en què s'oferia abans la idea de moviment. Constitueix un nexa d'unió entre aquesta modalitat i la de moviment en sentit local, el moviment propi de certs subjectes malgrat llur possible permanència en un lloc, com les *màquines*, per exemple:

«rota va mi vida» (MARQUINA, 301).

«ya van muy adelantadas las obras veraniegas de la Gran Vía» («*La Vanguardia*», 5-8-1950).

«y en eso, en la creencia de que va acompañada, se diferencia la percepción de otra vivencia» (MARIAS, 370).

Ací també és possible l'ús de verbs imperfectius, com el darrer dels exemples citats, i hom pot distingir també si el moviment és actual o no; comparem, per exemple, els dos casos primers de la relació precedent, si examinem l'estat de les obres amb independència de la idea de moviment actual en el segon.

Deixant de banda altres consideracions interessants, ens fixarem en casos en què la natura perfectiva del participi és evident, al costat d'un moviment actual, en la dimensió temporal que estudiem. Partirem, encara més, d'un sentit particularment clar i concret en el verb *ir*.

«No iría mediada aún la lectura cuando doña Luz...» (VALERA, citat per MATTHIES, 48).

Si l'actualitat i sentit del moviment són dubtosos, ens trobem en el valor perfectiu a què suara ens referíem. Llavors *ir* sembla més aviat justificat pel moviment relatiu a la perfecció de l'acció. Amb tot, una resta de la situació prèvia, en la qual hi ha moviment o successió, fa que generalment es tracti de processos que, d'alguna manera, encara es continuen: *iba ya explicada la mitad del programa*. No obstant, pot donar-se un sentit perfectiu gairebé igual al de *estar*, en el qual és difícil de veure una continuació actual del moviment:

«que bien probado va ya que es nuestra suerte» (LINARES RIVAS, 50).

Igualment, si en comptes d'un procés es tracta d'una sèrie de fets, s'empra el verb *ir*, en el qual cas ens trobem en un punt de contacte amb la modalitat subjectiva que seguirà :

«más de tres pesos y medio | van ya gastados en ella» (CRUZ, 96).

«van hechas diez impresiones de sus obras» (FEIJOO, 125, 21-22).

«Van destruídos ochocientos tanques de fabricación rusa» («Diario de Barcelona», 16-II-1950).

En tots tres exemples, com molts d'altres que podrien afegir-s'hi, hi ha una continuació de l'acció expressada pel participi o, si més no, és possible de preveure-la. Si el que es *gasta* o *fa* és tot el que es podia *gastar* o *fer*, hom usará, amb preferència, *estar*. Cal subratllar el paral·lel que pot establir-se amb el verb transitiu de moviment *llevar*: «llevo gastados...», etc.

També cal afegir el fet de figurar el subjecte en una sèrie: «el disparo irá precedido de...».

V

Íntimament relacionat amb la modalitat que acabem d'estudiar, hi ha l'ús de *ir* en els casos que podríem anomenar, potser, de moviment subjectiu. Ací no s'exigeix una continuïtat real o possible de l'acció, puix que la idea de moviment depèn, més que de la idea de procés o sèrie que caracteritza la forma d'acomplir-se l'acció, com en el cas anterior, de la forma en què se'ns presenta el resultat d'aquesta. La qual cosa permet, en certa manera, de deslligar-se més del passat.

Molts casos que, a primera vista, semblen deguts a aquesta accepció, es basen, no obstant, en el sentit local i originari, tal com ha estat dit abans.

Hom pot pensar, doncs, en una aplicació de la idea de moviment a alguns conceptes, com un *camí* o una *llista*, que poden o han d'ésser considerats amb independència de tot matís dinàmic objectiu, però que es relacionen, evidentment, amb un sentit d'avenç o continuïtat, que és el que resta del verb *ir*.

El següent exemple és un dels pocs que no admeten altra interpretació que la que estem estudiant. Si substituïm el complement per un altre concepte que faci pensar clarament en una acció anterior, podrem obtenir un valor perfectiu, no del tot deslligat, és clar, d'un matís significatiu del verb:

«La frontera va marcada por un arroyuelo» («Semana», núm. 261, 21-II-1950).

En casos de sèrie — sobretot quan és pel fet de figurar-hi el subjecte — sembla més fàcil que es doni aquesta modalitat. Cal tenir en compte, però, la possibilitat que sigui un altre matís la causa d'usar-se el verb *ir*.

«Los ejemplos aragoneses del siglo xv irán separados» (SEIFERT, 345).

«Todos los grupos van ordenados alfabéticamente según la ortografía de los documentos» («Actas», 120).

«Si por una parte en este tenemos que el acusativo de cosa no necesitaba ir expreso» (TOVAR, 27).

Els dos primers matisos, doncs, són molt més importants i freqüents en girs de valor perifràstic, com ho demostra, per una banda, el fet que és possible l'ús de *ir* quan el subjecte no presenta el caràcter de procés o sèrie en molts casos en què la idea de moviment es justifica pel sentit local i, per l'altra, el que, en altres, una idea de procés o sèrie d'acord amb el matís assenyalat en l'apartat IV és una explicació suficient: «las hojas para exámenes deben ir timbradas», «todos los regalos van envueltos en buen papel» o bé «por todo lo que va expuesto en las páginas anteriores...» (=«por todo lo que llevamos expuesto...»). I encara més, la dificultat de trobar exemples quan només el tercer matís és possible.

Per bé que hem donat al nostre treball una orientació sincrònica, d'acord, per tant, amb l'estat actual de la llengua, pot afirmar-se que els girs perfectius estudiats, en qualsevol dels tres matisos en què enteníem la idea de moviment, són més aviat moderns. Tanmateix es pot trobar en la llengua antiga algun cas com el següent :

«por los años dellos va contada la estoria de la Sancta Escripura» (ALFONSO X, 192).

Hem procurat posar de relleu els matisos més importants del valor auxiliar del verb *ir* amb el participi, sobretot en sentit perfectiu. Així, la persistència de qualsevol significació molt concreta fa impossible el valor alludit: pensem, per exemple, en els casos en què *ir* recorda un *marchar* o *avanzar*, en els quals el participi o l'adjectiu tenen un valor més aviat adverbial: «estos coches van muy rápidos» o «el discurso va muy lento».

Per altra banda, potser no hem estat afortunats en els termes que hem emprat: hom pot objectar que tant en la modalitat assenyalada en l'apartat IV, així com la que ho és en l'apartat V, es tracta, sobretot, d'una aplicació o extensió de la primitiva idea de moviment a situacions en què es dona la circumstància de presentar-se en forma de procés o sèrie. Això és veritat; però, amb tot, ens ha semblat que es pot assenyalat una diferència entre els casos que suposen, només, un canvi o procés passats, que

exigeixen, generalment, una continuació, i aquells altres en què els esmentats conceptes es manifesten, sobretot, en el resultat actual i perceptible d'una acció passada i sense l'exigència anterior d'una continuïtat present. El valor de resultat actual d'una acció passada és més clar en aquest darrer cas.

Comparant amb les perífrasis obtingudes amb el gerundi i l'infinitiu, ja hem dit que en totes dues s'ha perdut qualsevol matis de moviment en l'espai. En la primera s'expressa una idea de duració progressiva o de continuïtat — el que resta del sentit primitiu del verb auxiliar — que, en combinar-se amb el mode d'acció propi del verb en gerundi dóna com a resultat una perífrasi fonamentalment durativa, capaç d'expressar, a més, altres modalitats relacionades amb l'aspecte.

En la perífrasi amb l'infinitiu resta, del sentit concret primitiu, una idea de direcció, però ara sense base local, sinó solament en el temps. Aquesta és la causa fonamental dels valors que adquireix l'expressió: futur pròxim, de mode i diferents tonalitats afectives.

De tot el que hem dit hom pot treure, finalment, les següents conclusions:

a) El verb *ir* té un valor auxiliar important amb totes les formes nominals del verb.

b) En allò que afecta a la perífrasi amb participi, el verb es presenta sota una modalitat local, temporal o subjectiva.

c) El fet que la idea de moviment sigui feble i poc definida, sense una necessària realització actual, fa possible l'aparició d'un valor auxiliar o copulatiu en la perífrasi.

d) Un valor específicament perfectiu s'obté, a més, quan s'hi afegeix el caràcter adequat del participi, sobre una base de moviment local en l'espai, de procés o sèrie en el temps o com a resultat perceptible d'una acció passada, també en forma contínua o en sèrie. Afegim-hi el fet de figurar en una sèrie, en qualsevol dels dos sentits en què acabem de referir-nos a aquest concepte.

e) En tots els matisos perfectius trobem l'expressió de l'interès actual d'una acció perfecta, la qual pot haver donat lloc o no a un estat o modificació real i perceptible, tal com ho veiem en *estar* per exemple: «está escrito» o «está invitado».

JOSEP ROCA I PONS

Universitat de Barcelona.